

partij' uitgeroepen. Het departement van volksvoorlichting en kunsten vond dat het nu uit moest zijn met verzet als door Bodewes geboden, en op de 18de ging via de telex naar de directies van alle bladen het bericht ('niet voor publikatie'):

'dat het aan de Nederlandse pers niet is toegestaan, de haar aangeboden advertenties van de NSB of een harer nevenorganisaties *op principiële gronden* ter plaatsing te weigeren . . . Deze maatregel wordt genomen op grond van het feit dat niets mag worden nagelaten wat de eenheid van het Nederlandse volk bevordert.'¹

Brandsma was sinds '35 geestelijk adviseur geweest van de Rooms-Katholieke Journalistenvereniging. Mede volgens zijn adviezen had deze vereniging zich in '40 nauwelijks tegen de gelijkschakeling verzet. De vereniging was toen opgeheven maar men had het onderling contact bestendigd en bij alle kwesties die zich in '41 voordeden, het Journalistenbesluit bijvoorbeeld, was Brandsma betrokken geweest. Sinds zes jaren kende men hem in de wereld van de katholieke pers, ook bij de directies, en van het begin van de bezetting af was hij mgr. de Jongs naaste adviseur geweest in persaangelegenheden. Is Bodewes met het bovengeciteerde telexbericht meteen naar Brandsma gegaan? Dat moeten wij toch wel aannemen. Maar Brandsma reageerde niet onmiddellijk. Hij zocht ook geen contact met het Episcopaat. Het Episcopaat dat uit Limburg en Amsterdam over het telexbericht ingelicht was, zocht echter wel contact met hem: op 27 december kreeg Brandsma de uitnodiging, naar Utrecht te komen. Hij trok toen eerst naar Rotterdam voor een gesprek met mgr. dr. J. H. J. M. Witlox, hoofdredacteur van *De Maasbode* (die opgeheven was). Daags daarna, 30 december, was hij in Utrecht.

De aartsbisschop en zijn adviseur waren het er over eens dat de oekase die het departement had doen uitgaan, onaanvaardbaar was en dat de katholieke pers weigeren moest, zich te schikken, ja dat zij daarbij haar voortbestaan op het spel moest zetten. Maar zij beseften ook dat menige krantendirectie weerstand zou bieden; die weerstand moest, als het nodig was, door de bisschoppen gebroken worden: in laatste instantie konden dezen van de kansels laten verkondigen dat zij weigerachtige bladen niet langer als katholieke bladen erkenden; zonder twijfel zouden dan de meeste lezers hun abonnement opzeggen. Natuurlijk was het beter indien men een gesloten afweerfront kon opbouwen zonder dat de bisschoppen publiekelijk moesten doen blijken dat katholieke instanties hun aanwijzingen naast zich neergelegd

¹ Noot 1008 voor de directies, aangehaald in H. W. F. Aukes: *Het leven van Titus Brandsma* (1961), p. 108.